

grupy. Sformułowane przez niego tezy, głoszące że istnieje integracja wewnętrzna dochodząca aż do izolacji oraz integracja wewnętrzna dochodząca aż do asymilacji, mają łącznie szanse stania się podstawą dalszych rozwinięć problemów polonijnych. Podobnie istotnych stwierdzeń było w dyskusjach dosyć dużo.

W dyskusjach panował na ogół nastrój zgodności oraz zbieżności stanowisk, przy braku ostrzejszych polemik. W obradach nie wykształcił się poza tym żaden ośrodek koncentracji dyskusyjnej. Toteż generalny, jedyny, lecz zarazem wspólny wniosek, do którego doprowadziło sympozjum stanowił ten, który głosił, że rola Kościoła w organizowaniu i działalności szkolnictwa polonijnego po II wojnie światowej nie jest wielka.

IV

Jednakże nie tylko osiągnięciu takiej konkluzji służyło to spotkanie naukowe. Istotę konferencji stanowiło bowiem najbardziej ogólne i wszechstronne rozpatrzenie roli Kościoła w szkolnictwie polonijnym w świecie oraz wzajemne porozumienie się poznawcze badaczy w tym względzie.

Na płaszczyźnie konferencyjnej zbiegło się wiele specjalizacji z takich dziedzin nauki, jak: pedagogika ogólna, historia i socjologia kultury, historia społeczna, geografia szkolnictwa, socjologia wychowania, psychologia społeczna, językoznawstwo, psycholingwistyka i socjolingwistyka, dydaktyka, komparatystyka, aksjologia, statystyka i prakseologia pedagogiczna. Sympozjum poddało wielu ilościowym i jakościowym analizom i syntezom czasowo-przestrzennym, porównującym i wartościującym według różnych cezur Polonię oraz jej szkolnictwo z udziałem Kościoła. Składały się na nie głównie analizy i syntezy dziejowo-społeczne, kulturowe, psychospołeczne, psychowychowawcze i społeczno-wychowawcze wkładu kościoła w życie zbiorowości polonijnej, a w szczególności w jego szkolną dziedzinę. Nie brak było w nich również pewnych prognoz rozwojowych szkolnictwa polonijnego.

Rezultaty sesji opublikowane zostaną w VII tomie „Studiów Polonijnych”. Wtedy dopiero możliwe będzie sporządzenie bardziej rzeczowego *résumé* sympozjum, ze szczegółowszym opisem i pełniejszymi ocenami.

Elżbieta Later-Chodyłowa

ZAKŁAD BADAŃ NAD POLONIAŃ ZAGRANICZNĄ POLSKIEJ AKADEMII NAUK W POZNANIU *

Niniejsza kronika zawiera materiały za okres: od 1 stycznia 1980 do 30 czerwca 1981 r.

I. Problematyka ogólna

W omawianym tu okresie odbyły się trzy posiedzenia Rady Naukowej Zakładu. Pierwsze odbyło się dnia 8 marca 1980 r. Dr Jerzy Kozłowski (zastępca kierownika) przedstawił wówczas sprawozdanie z działalności Zakładu w 1979 r., a także plan badawczy Zakładu na rok 1980. Następnie prof. dr hbil. Andrzej Kwilecki przedstawił długofalowy plan pt. *Program rozwoju działalności Zakładu Badań nad*

* Dotychczas ukazały się następujące kroniki Zakładu: „Przegląd Polonijny” 1975, z. 1; „Przegląd Zachodni” 1975, z. 5/6; „Przegląd Polonijny” 1977, z. 1(5); „Przegląd Zachodni” 1977, z. 5/6; tamże, 1979, z. 2; tamże, 1980, z. 3.

Polonią Zagraniczną PAN na lata 1981 - 1985. Rada Naukowa przyjęła i zatwierdziła przedstawione sprawozdanie i plan rozwoju Zakładu. Dnia 4 grudnia 1980 r. odbyło się drugie posiedzenie Rady Naukowej Zakładu. W czasie posiedzenia sprawozdanie z działalności Zakładu w 1980 r. przedstawił dr J. Kozłowski, a doc. dr habil. Barbara Szydłowska-Cegłowa zaprezentowała plan badań na 1981 r., oparty na założeniach planu na lata 1981 - 1985. Rada Naukowa zatwierdziła plan jednogłośnie. Na początku posiedzenia zebrani uczcili minutą ciszy pamięć zmarłego prof. dr habil. Zdzisława Kaczmarczyka, dotychczasowego przewodniczącego Rady Naukowej Zakładu. Dnia 10 czerwca 1981 r. odbyło się trzecie posiedzenie Rady Naukowej. W pierwszej części zebrania dr J. Kozłowski poinformował członków Rady o rezygnacji prof. dra habil. Antoniego Czubińskiego z funkcji kierownika Zakładu, przyjętej przez władze PAN z dniem 30 maja 1981 r. Dr Kozłowski poinformował, że z dniem 1 czerwca 1981 r. powierzono mu pełnienie obowiązków kierownika Zakładu. W związku z zaistniałą sytuacją, Rada Naukowa stwierdziła, że najlepszą formą zapewnienia właściwego kierownictwa będzie droga konkursu, ogłoszonego przez władze PAN w pismach centralnych i regionalnych. Następnie dr J. Kozłowski omówił wykonanie planu za 1980 i przedstawił plan na 1981 r. Sprawozdanie i plan zostały zaakceptowane przez Radę. Wyżej wymienionym trzem posiedzeniom Rady Naukowej przewodniczył doc. dr. habil. Zdzisław Nowak.

W omawianym okresie kilku pracowników Zakładu przebywało na zagranicznych stypendiach naukowych: od 16 maja do 8 lipca 1980 r. doc. dr habil. Barbara Szydłowska-Cegłowa przebywała w Kanadzie na zaproszenie *Multicultural History Society of Ontario* oraz *Laurentian University — Université Laurentienne* w Sudbury. Celem wyjazdu było zbieranie materiałów związanych z działalnością polskich pionierów górnictwa złota w Quebecu, a także weryfikacja faktów w związku z przygotowaniem do druku II tomu *Pamiętnika emigranta polskiego w Kanadzie* Józefa Samulskiego; od września 1980 r. do końca czerwca 1981 r. na stypendium Fundacji Kościuszkowskiej przybywał dr Wojciech Chojnacki, zbierając materiały do pracy na temat: *Książka polska wydawana w Stanach Zjednoczonych w XIX i XX wieku*. W latach 1980 - 1981 na stypendiach w Republice Federalnej Niemiec przebywało trzech pracowników Zakładu: od września 1980 r. do marca 1981 r. dr Stefan Liman (korzystał ze stypendium F. Ebert-Stiftung oraz Związku Polaków w Niemczech), w maju i czerwcu 1981 r. — dr Iwona Krężałek, a od czerwca do lipca 1981 r. — dr Anna Poniatowska. Celem tych pobytów było zebranie materiałów do opracowywanej monografii Związku Polaków w Niemczech, z okazji 60-rocznicy istnienia Związku.

Dnia 12 września 1980 r. powstało w Zakładzie koło Niezależnego Samorządnego Związku Zawodowego „Solidarność”. Do koła przystąpiło z górną 80 procent przebywających w Poznaniu pracowników Zakładu. Pierwszym przewodniczącym koła został mgr Aleksander Mikłaszewski.

II. Szczegółowa tematyka badawcza pracowników Zakładu na lata 1981 - 1985

Prezentowane niżej zagadnienia badawcze są tzw. tematami zakładowymi pracowników, zawartymi w planach naukowo-badawczych Zakładu.

Doc. dr habil. Barbara Szydłowska-Cegłowa, *Zasób leksykalny rodzimy i obcy języka różnych generacji emigrantów oraz System językowy pol-*

szczyzny za granicą (jako język biorcy) w procesach interferencyjnych; dr Jerzy Kozłowski, Proces integracji wychodźstwa polskiego w krajach zachodnich do 1939 r.; dr Stanisław Przywarski, Przemiany sytuacji międzynarodowej po II wojnie światowej a stosunki Polonia — kraj; dr Bohdan Bielewicz, Związki Polonii zamieszkałej na Zachodzie z krajem po II wojnie światowej; dr Wojciech Chojnacki, Słownik prasy polskiej w Niemczech oraz Polonia — bibliografia publikacji wydanych w kraju; dr Kazimierz Dopierała, Rozwój instytucji polskich i polonijnych w Wielkiej Brytanii w XIX i XX wieku oraz Obraz Polski i Polonii w Wielkiej Brytanii, a także Polacy w Turcji — słownik biograficzny; dr Wiesława Eder, Rola Polaków zamieszkujących kraje Beneluksu w życiu gospodarczym, kulturalnym i naukowym tych państw oraz w utrzymaniu więzi z krajem ojczystym; dr Maria Teresa Jankowska, Udział Polaków i osób polskiego pochodzenia w ruchu komunistycznym we Francji 1945-1960 oraz Przemiany ideologiczne organizacji polonijnych w Europie zachodniej w latach 1945-1980; dr Piotr Kraszewski, Słownik prasy polskiej w Niemczech; dr Iwona Krężałek — Działalność społeczno-polityczna Polonii w krajach kapitalistycznych oraz Związek Polaków w Niemczech — 60 lat działalności; dr Stefan Liman, Procesy integracji Polonii w Republice Federalnej Niemiec w latach 1959-1980 oraz Procesy integracji Polonii w Austrii w latach 1945-1985, a także Związek Polaków w Niemczech — 60 lat działalności; dr Wanda Pawlak, Szkolnictwo i oświata polonijna we Francji po II wojnie światowej; dr Anna Poniatowska, Polacy w Berlinie w latach 1870-1918, Związek Polaków w Niemczech — 60 lat działalności; dr Maria Barbara Topolska, Obraz Polski w prasie polonijnej we Francji w latach 1920-1940; mgr Elżbieta Later-Chodyłowa, Polacy w Danii w latach 1892-1914 — problemy emigracji i łączności z Krajem; mgr Małgorzata Kucharczyk, Teatr polonijny w krajach Europy Zachodniej; mgr Andrzej Lipski, Problemy transmisji kultury w rodzinie polonijnej; mgr Katarzyna Matecka, Współczesna kultura polska w świadomości Polonii europejskich krajów basenu Morza Śródziemnego; mgr Aleksander Miklaszewski, Obraz Polonii w prasie francuskiej oraz Metodologiczne podstawy badań nad ruchami migracyjnymi w Europie zachodniej mgr Jacek Serwański, Przemiany języka polskiego w środowiskach Polonii zamieszkującej kraje angielskiego obszaru językowego.

III. Seminaria naukowe w Zakładzie

1. Seminaria Zakładowe

Dnia 17 października 1980 r. odbyło się w Warszawie seminarium naukowe, zorganizowane przez Zakład i Komitet Badania Problemów Polonii Polskiej Akademii Nauk, pt. *Łączność Polonii z Krajem*. Seminarium otworzył prof. dr habil. A. Czubiński, kierownik Zakładu, następnie prof. dr habil. A. Kwilecki (Instytut Socjologii UAM) przedstawił postulaty badawcze dotyczące łączności Polonii z Krajem; z kolei dr Iwona Krężałek wygłosiła — opracowany wspólnie z drem Piotrem Kraszewskim — wprowadzenie do dyskusji pt. *Problematyka badań nad związkami Polonii z Krajem*. Seminarium zamknęła dyskusja, w której spośród pracowników Zakładu głos zabrali: doc. dr habil. B. Szydłowska-Ceglowa, prof. dr habil. Krzysztof Kwaśniewski, dr Wanda Pawlak, mgr E. Later-Chodyłowa i dr J. Kozłowski. Dyskusję podsumował prof. dr habil. A. Kwilecki oraz prof. dr habil. A. Czubiński, któ-

ry zamknął obrady. Tego dnia odbyło się także posiedzenie Komitetu Badania Polonii PAN, w którym uczestniczyli przedstawiciele kierownictwa Zakładu.

Dnia 2 lutego 1981 r. dr J. Kozłowski wystąpił z referatem pt. *Początki emigracji zarobkowej w zaborze pruskim i ich reperkusje w Królestwie Polskim (do 1864 r.)*; 27 lutego 1981 dr W. Pawlak scharakteryzowała działalność szkolnictwa polskiego we Francji w okresie dwudziestolecia międzywojennego; 3 kwietnia 1981 r. mgr E. Later-Chodyłowa omówiła specyfikę zbiorowości polonijnej w Danii; 27 kwietnia 1981 r. mgr Jacek Serwański przedstawił perspektywy nauczania języka polskiego w szkolnictwie polonijnym na przykładzie Chicago; 29 maja 1981 r. dr Barbara Topolska zaprezentowała ocenę publicystyki „Narodowca” (Lens) w latach 1936 - 1939.

2. Seminaria Pracowni Przemian Społeczno-Kulturowych.

Dnia 6 lutego 1980 r. mgr Aleksander Miklaszewski i mgr Jacek Serwański wystąpili z referatem pt. *Przemiany społecznej polonijnej w Chicago w latach siedemdziesiątych XX wieku*; dnia 2 maja 1980 r. dr Stefan Liman wygłosił referat pt. *70 lat istnienia „Narodowca” — dziennika polskiego wychodźstwa do Niemiec i Francji (Herne — Lens, 1909 - 1979). Zarys historyczny*; dnia 1 grudnia 1980 r. wystąpiła doc. dr habil. Barbara Szydłowska-Ceglowa z referatem pt. *Polacy w górnictwie złota w Kanadzie*.

W lutym 1981 r. zainaugurowano w Pracowni nowy cykl referatów zatytułowany *Prasa jako źródło badań polonijnych*. Pierwszy referat wygłosiła mgr E. Later-Chodyłowa (16 lutego 1981 r.) pt. *Teoretyczne i warsztatowe problemy badań nad prasą polonijną*, a mgr Jacek Serwański omówił najnowszą bibliografię. Dnia 9 marca 1981 r. mgr A. Miklaszewski przedstawił referat pt. *Prasa jako źródło badań i wyobrażeń etnicznych*; 15 kwietnia 1981 r. mgr M. Kucharczyk wygłosiła referat pt. *Z historii motywów emigracyjno-polonijnych w literaturze polskiej — wielkopolską twórczość „dla ludu”*; 18 maja 1981 r. dr S. Liman zapoznał pracowników Zakładu z przebiegiem swych prac badawczych przeprowadzonych w Republice Federalnej Niemiec; 5 czerwca 1981 mgr E. Later-Chodyłowa omówiła pracę Jacka Leońskiego pt. *Zagadnienia migracji w polskiej myśli socjologicznej do 1939 roku*. W trakcie posiedzeń Pracowni mgr K. Matecka i mgr Lipski — jako nowi pracownicy Zakładu — przedstawili koncepcje swoich prac naukowo-badawczych.

3. Seminaria Pracowni Stosunków Politycznych.

Dnia 20 lutego 1981 r. dr B. Bielewicz wygłosił referat pt. *Udział Amerykanów polskiego pochodzenia we władzach na szczeblu lokalnym*; 8 grudnia 1980 i 16 stycznia 1981 r. dr S. Przywarski wystąpił z dwuczęściowym referatem pt. *Rola propagandy politycznej w badaniach nad Polonią*; 2 lutego 1981 r. dr M. T. Jankowska przedstawiła referat pt. *Multikulturalizm*; 23 lutego 1981 r. dr Wiesława Eder zaprezentowała referat pt. *Liberalizm i neoliberalizm*; 2 marca 1981 r. dr B. Bielewicz omówił asymilację na tle przemian społecznych Polonii amerykańskiej; 1 czerwca 1981 dr P. Kraszewski przedstawił działalność i rolę chrześcijańskiej demokracji w krajach osiedlenia Polonii; 8 czerwca 1981 r. dr S. Przywarski wygłosił referat pt. *Władza jako podmiot aktywności społeczno-politycznej Polonii*.

4. Seminaria Pracowni Dziejów Polonii

Członkowie Pracowni — dr J. Kozłowski, dr W. Pawlak i dr B. Topolska — wygłaszali referaty w ramach seminariów Zakładowych — por. pkt III/1 niniejszego zestawienia.

IV. Wizyty

1. Wizyty gości zagranicznych.

Dnia 24 marca 1980 r. złożyli w Zakładzie wizytę członkowie Zarządu Związku Polaków w Niemczech działającego w Republice Federalnej Niemiec: ks. Edmund Forycki, prezes Związku, Halina Müller-Balicka i Edmund Stefański. Celem wizyty było sfinalizowanie umowy o napisanie monografii pt. *Związek Polaków w Niemczech 1922 - 1982*. Monografia powstanie z okazji 60-lecia istnienia Związku. Monografię przygotowują pracownicy Zakładu: dr. I. Krężalek, dr. A. Poniatowska i dr. S. Liman.

Dnia 10 maja 1980 r. odbyło się spotkanie kierownictwa Zakładu — prof. dr habil. A. Czubiński, doc. dr habil. B. Szydłowska-Ceglowa i dr J. Kozłowski — z prezesem Fundacji Kościuszkowskiej z Nowego Jorku, dr Albertem Juszcakiem. Celem spotkania było omówienie kontynuacji współpracy Zakładu z Fundacją Kościuszkowską.

Dnia 2 grudnia 1980 r. złożył wizytę prof. A. H. Mrożewski z Kanady (kierownik biblioteki w *Laurentian University* w *Sudbury*) i wygłosił referat na temat wielokulturowości w Kanadzie, ze szczególnym uwzględnieniem Polonii kanadyjskiej

Dnia 22 maja 1981 r. złożył wizytę ks. Edmund Forycki, prezes Związku Polaków w Niemczech. Wizyta związana była z omówieniem szczegółowych zagadnień opracowywanej w Zakładzie monografii Związku Polaków w Niemczech.

2. Wizyty gości krajowych

W dniach 10 kwietnia, 26 maja i 20 czerwca 1980 r. prof. dr hab. Jerzy Topolski (Instytut Historii UAM) wygłosił cykl wykładów pt. *Aplikacja teorii materializmu historycznego do badań*.

Dnia 11 listopada 1980 r. w Zakładzie złożył wizytę prof. dr hab. Marian Wojciechowski, zastępca sekretarza Wydziału I PAN, który omówił aktualne problemy nauki polskiej.

W dniu 9 grudnia 1980 r. prof. dr habil. Jerzy Wiatr (Instytut Socjologii UW) przedstawił socjologiczno-politologiczną analizę sytuacji kryzysowej w Polsce.

Dnia 23 stycznia 1981 r. prof. dr habil. A. Kwilecki (Instytut Socjologii UAM) omówił treści i formy przemówień politycznych, a doc. dr habil. B. Szydłowska-Ceglowa zaprezentowała referat *Język wystąpień politycznych w PRL w latach 1970 - 1980*.

Dnia 30 stycznia 1981 r. prof. dr habil. Wacław Wilczyński (Akademia Ekonomiczna, Poznań) wygłosił referat pt. *Gospodarka Polski w latach 80-tych; wyście z kryzysu*.

V. Udział pracowników Zakładu
w konferencjach, seminariach
i wykładach naukowych

Pracownicy Zakładu brali udział w następujących konferencjach i wykładach organizowanych przez Instytut Zachodni w Poznaniu: — dnia 14 marca 1980 r. odbyła się sesja naukowa zorganizowana w 35-lecie Instytutu Zachodniego pt. *Badania niemcoznawcze w Polsce*. — dnia 2 maja 1980 r. odbył się wykład prof. dra Man-

freda Premsslera dyrektora Instytutu Studiów Międzynarodowych w Lipsku, pt. *Einige Probleme in der Bundesrepublik Deutschland*.

— dnia 6 października 1980 r. prof. dr Wilhelm Kotcha z Bielefeld (RFN) wygłosił referat pt. *Geneza Republiki Weimarskiej*.

— dnia 24 października 1980 r. prof. dr Jean B. Neveux z Uniwersytetu w Strasburgu przedstawił referat pt. *Geneza i elementy składowe narodowego socjalizmu*.

— dnia 31 października 1980 r. prof. dr Helmut Rider, przewodniczący Towarzystwa Niemiecko-Polskiego Republiki Federalnej Niemiec wygłosił referat pt. *Über Ursachen antidemokratischer Ideologiebildung und deren Folgen im nachfaschistischen Europa*.

— w dniu 12 listopada 1980 r. prof. dr Immanuel Geiss z Bremy (RFN) przedstawił wykład pt. *Die neueren Entwicklungen in der Geschichtsschreibung in der Bundesrepublik Deutschland*.

— w dniach 18-19 listopada 1980 r. odbyła się w Instytucie Zachodnim konferencja naukowa pt. *Ewolucja procesu odprężenia w Europie w ciągu 35 lat od bezwarunkowej kapitulacji Niemiec*. Konferencję zorganizowano wspólnie z Instytutem Studiów Międzynarodowych Uniwersytetu im. Karola Marksa w Lipsku;

— dnia 15 czerwca 1981 r. dr Wolfgang Jacobmeyer (Instytut Spraw Badań Międzynarodowych Podręczników Szkolnych im. G. Eckerta w Brunzshwiku, RFN) przedstawił referat pt. *Probleme der DP-s (Displaced Persons) in den drei westlichen Zonen Deutschlands 1945 bis Anfang der 50-er Jahre*.

— w dniu 23 czerwca 1981 r. odbył się wykład profesora nauk politycznych Uniwersytetu Kalifornijskiego, Zinnera Poula pt. *Kontrola zbrojeń a stosunki Wschód-Zachód*.

— Pracownicy Zakładu brali udział w następujących ogólnopolskich konferencjach polonijnych:

— w dniach 21-23 kwietnia 1980 r. odbyło się w Radziejowicach k. W-wy ogólnopolskie sympozjum naukowe pt. *Kultura skupisk polonijnych*. Udział wzięli dr A. Poniatowska, dr W. Chojnacki i dr J. Kozłowski. Organizatorem sympozjum była Biblioteka Narodowa i Towarzystwo Łączności z Polonią Zagraniczną „Polonia”.

— w dniach 8-13 sierpnia 1980 r. odbyło się w Warszawie i Gdańsku „Spotkanie Nauczycieli Polonijnych”. W trakcie sympozjum mgr Jacek Serwański wygłosił komunikat. Organizatorem sympozjum był Związek Nauczycielstwa Polskiego i Towarzystwo Łączności z Polonią Zagraniczną „Polonia”.

— w dniach 23-24 września 1980 r. odbyła się w Lublinie konferencja naukowa pt. *Nauka języka polskiego i kultury w systemie szkolnictwa i oświaty polonijnej*. W trakcie konferencji doc. dr habil. B. Szydłowska-Ceglwa wygłosiła referat pt. *Stan polszczyzny za granicą a programy nauki języka polskiego*; w dyskusji głos zabrał dr K. Dopierała. W konferencji udział wzięli także dr M. T. Jankowska, dr W. Pawlak i mgr M. Kucharczyk. Konferencję zorganizował Międzyuczelniany Instytut Nauk Politycznych Uniwersytetu im. Marii Curie-Skłodowskiej, Polonijne Centrum Kulturalno-Oświatowe oraz Instytut Kształcenia Nauczycieli i Badań Oświatowych w Lublinie;

— dnia 29 października 1980 r. odbyło się w Krakowie w Instytucie Polonijnym UJ konwersatorium, w czasie którego dyskutowano nad referatem pr. dr habil. Hieronima Kubiaka pt. *Współczesne tendencje rozwojowe Polskiego Narodowego Kościoła Katolickiego w USA*. W konwersatorium udział wzięli: dr J. Kozłowski i mgr Aleksander Miklaszewski. — w dniach 24-25 listopada 1980 r. odbyła się w Lublinie międzynarodowa konferencja naukowa pt. *Rola Kościoła w organizowaniu działań*

ności szkolnictwa polonijnego po II wojnie światowej. W trakcie konferencji komunikaty wygłosili: mgr E. Later-Chodyłowa pt. *Kult religijny współczesnej zbiorowości polonijnej w Danii a jej oświata i szkolnictwo katolickie — stan i perspektywy*, mgr Jacek Serwański, *Szkolnictwo polonijne a nauczanie języka polskiego jako obcego*. W konferencji nadto udział wzięli: dr W. Pawlak, dr K. Dopierała i mgr Adam Konieczny. Organizatorem konferencji był Zakład Duszpasterstwa i Migracji Polonijnej Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego.

— w dniach 15 - 16 grudnia 1980 r. odbyła się w Poznaniu ogólnopolska konferencja naukowa pt. *Językoznawstwo stosowane*. W konferencji aktywny udział wzięł mgr Jacek Serwański. Organizatorem sesji było Poznańskie Towarzystwo Przyjaciół Nauk — Komisja Językoznawcza.

— w dniach 20 - 23 kwietnia 1981 r. odbyła się w Rostocku międzynarodowa konferencja, zorganizowana przez Uniwersytet W. Piecka, pt. *Polityka w odniesieniu do obecnej siły roboczej w dobie imperializmu*. W trakcie konferencji pracownicy Zakładu wygłosili dwa referaty: dr J. Kozłowski, *Die Entwicklung der polnischen Vereine unter den Auswandern in Deutschland bis 1914.*; dr Stefan Liman, *Über Anzahl der Polen (u.a. der DP — Lagerinsassen) in der vier Besatzungszonen Deutschlands aufgrund der VZ — Ergebnisse vom 29. October 1946*. Mgr Aleksander Miłkaszewski swój referat na temat problemów imigracji w prasie francuskiej złożył do protokołu.

— w dniach 18 - 19 maja 1981 r. odbyła się w Lublinie konferencja naukowa pt. *Władysław Sikorski (20 V 1881 — 4 VII 1943) — Ignacy Paderewski (6 X 1860 — 29 VI 1941)*. W konferencji udział wzięł dr J. Kozłowski i wygłosił referat pt. *Paderewski i Wilson. Kontakty w kręgu sprawy polskiej*. Organizatorem konferencji była Katedra Historii Nowożytnej i Zakład Duszpasterstwa i Migracji Polonijnej Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego.

Adam Konieczny

